

гани державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Підсумовуючи, нагадаємо, що недоліки та зловживання, які мають місце при здійсненні державного контролю за господарською діяльністю в Україні, спричинили запровадження з 2014 р. мораторію на проведення перевірок підприємств контролюючими органами. Так, Законом України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28.12.2014 р. установлено, що перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб-підприємців контролюючими органами (крім Державної фіскальної служби України та Державної фінансової інспекції України) здійснюються протягом січня–червня 2015 р. виключно з дозволу Кабінету Міністрів України або за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки.

Із врахуванням викладеного вище, розглянувши деякі питання, пов'язані із здійсненням державного контролю за використанням та охороною земель історико-культурного призначення, варто наголосити на необхідності удосконалення нормативно-правової бази щодо здійснення державного контролю. За умови належного правового забезпечення, а в подальшому – застосуванні норм, відпаде необхідність запроваджувати мораторії на проведення перевірок контролюючими органами, що, на нашу думку, також не є вдалим вирішенням проблем раціонального природокористування, оскільки безконтрольність у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування, в тому числі використання та охорони земель історико-культурного призначення, не сприяє збереженню природно-ресурсного потенціалу України.

С. О. Лушпаєв

*канд. юрид. наук, асистент кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН З ВИРОБНИЦТВА РИБНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Рибне господарство України відіграє значну роль у забезпеченні населення продовольством, а галузі національної економіки – сировиною, а також у відтворенні природних ресурсів та підвищенні зайнятості населення. Фізіологічно обґрунтована річна потреба в рибі та рибній продукції (20 кілограмів на душу населення) становить близько 1 млн тонн. На сьогодні середній рівень споживання досягає лише трохи більше 8 кг на рік [1, с. 358]. Рибогосподарський ресурс використовується лише на 20–30 %, незважаючи на ідеальні умови для вирощування риби й окупності інвестицій через 4–5 років [2]. Ринкові умови для вітчизняного виробництва рибної продукції є несприятливими внаслідок

заповнення вітчизняного продовольчого ринку імпортною рибою, морепродуктами, частка яких за офіційними даними перевищує 65 %, що свідчить про критичний рівень продовольчої незалежності України в сучасних умовах, хоча наша держава має сприятливі природно-кліматичні умови та достатній потенціал для динамічного розвитку вітчизняного рибного господарства [3, с. 48].

Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 06.02.2003 р. № 486-IV регулює відносини щодо забезпечення якості та безпеки риби, інших водних живих ресурсів, виготовленої з них харчової продукції для життя і здоров'я населення у разі вилову, переробки, фасування та переміщення через митний кордон України. Відповідно до ч. 2 ст. 2 Закону України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» якість та безпека живої риби, інших водних живих ресурсів, вирощених у ставках, інших водних об'єктах (їх ділянках), підтверджуються ветеринарним свідоцтвом, яке видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини, один раз на рік на всю партію вирощених живої риби або інших водних живих ресурсів. Стаття, що розглядається, потребує внесення уточнення шляхом вказівки на безпечність для життя та здоров'я населення нашої держави вирощених живої риби та інших водних живих ресурсів. Характеризуючи ознаку відповідності продуктів харчування критеріям якості та безпечності для життя та здоров'я населення, ч. 2 ст. 2 вказаного закону може бути викладена так: якість та безпечність для життя та здоров'я населення України живої риби, інших водних живих ресурсів, вирощених у ставках, інших водних об'єктах (їх ділянках), підтверджуються ветеринарним свідоцтвом, яке видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини, один раз на рік на всю партію вирощених живої риби або інших водних живих ресурсів. Важливими є положення ч. 1 ст. 13 Закону України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» щодо гармонізації державних стандартів, норм та правил з міжнародними стандартами, нормами та правилами, які визначають вимоги до якості і безпеки продуктів лову та харчової продукції з них.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» від 17.10.2013 р. № 806-р для забезпечення розвитку галузей аграрного сектору економіки надаватиметься пріоритетна підтримка рибництва – у результаті розвитку аква- та марикультури на водних об'єктах загальнодержавного та місцевого значення.

Розглянемо норми Закону України «Про аквакультуру» від 18.09.2012 р. № 5293-VI в аспекті правового регулювання відносин у сфері виробництва продукції аквакультури щодо продовольчої безпеки нашої держави. Характеризуючи ознаки фізичної доступності для насе-

лення продуктів харчування, забезпечення продовольчої незалежності держави, запобігання настанню продовольчої залежності держави, слід зазначити, що ст. 4 Закону України «Про аквакультуру» містить напрямки державної політики у сфері аквакультури: підвищення конкурентоспроможності, поліпшення якості та розширення асортименту продукції аквакультури вітчизняного виробництва, поліпшення умов забезпечення населення такою продукцією; захист національного ринку продукції аквакультури. Згідно зі ст. 9 згаданого Закону до повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, належить здійснення контролю за поданням суб'єктами аквакультури звітної інформації щодо обсягів виробництва продукції аквакультури. В ст. 13 Закону України «Про аквакультуру» вказується на те, що за напрямками діяльності аквакультура може здійснюватися з метою отримання товарної продукції аквакультури та її подальшої реалізації (товарна аквакультура).

Звернімося до розгляду особливостей правового регулювання відносин із виробництва продукції аквакультури. Так, на думку М. В. Гребенюка, основними завданнями сучасної державної політики у галузі рибного господарства мають бути: забезпечення продовольчої безпеки за рахунок інвестиційної привабливості та стимулювання виробництва товарної аквакультури, запровадження пільгового кредитування й оподаткування виробників аквакультури, активізації діяльності оптових ринків продукції рибного господарства [3, с. 51].

Висвітливо в аспекті правового регулювання відносин у сфері продовольчої безпеки держави Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства на 2012–2016 роки» від 23.11.2011 р. № 1245. Характеризуючи ознаку фізичної доступності для населення продуктів харчування, відзначимо, що метою Програми є створення сприятливих умов для забезпечення розвитку рибного господарства та його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку, що дасть змогу задовольнити потреби населення України у рибній продукції відповідно до науково обґрунтованих норм споживання. Програма повинна сприяти стабілізації і нарощуванню виробництва вітчизняної конкурентоспроможної рибної продукції для гарантування продовольчої безпеки України. Характеризуючи ознаку забезпечення продовольчої незалежності держави зазначимо, що виконання Програми у повному обсязі дасть змогу: забезпечити продовольчу безпеку населення шляхом постачання продукції рибного господарства вітчизняного виробництва на рівні науково обґрунтованих норм споживання; довести загальний обсяг добування водних біоресурсів до 375 тис. т на рік; збільшити обсяг товарного виробництва цінних видів риб до 80 тис. т на рік; забезпечити відповідність комплексного показника конкурентоспроможності

вітчизняної продукції рибного господарства міжнародним вимогам; забезпечити діяльність оптових ринків продукції рибного господарства.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що у нормах чинного законодавства, які регулюють відносини з виробництва рибної продукції нашої держави, закріплені такі ознаки продовольчої безпеки України: фізична доступність для населення продуктів харчування, забезпечення продовольчої незалежності держави, запобігання настанню продовольчої залежності держави. Потребують закріплення наступні ознаки: відповідність продуктів харчування критеріям якості та безпечності для життя та здоров'я населення; запобігання та подолання надзвичайних продовольчих ситуацій.

1. *Аграрне право України* / В. М. Єрмоленко, О. В. Гафурова, М. В. Гребенюк та ін.; за ред. В. М. Єрмоленка. – К., 2010. – 608 с.

2. *Бежанова О. Цена рибоводного бизнеса в Украине [Електронний ресурс]* / О. Бежанова, Н. Кабірова. – Режим доступу: <http://main.golovrubvod.kiev.ua>.

3. *Гребенюк М. В. Правове регулювання аквакультури як складової системи забезпечення продовольчої безпеки* / М. В. Гребенюк // *Підприємництво, господарство і право*. – 2012. – № 10. – С. 48–51.

Д. В. Санніков

канд. юрид. наук, асистент кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Правозастосування, без жодних сумнівів, виступає найважливішою складовою сучасного процесу життєдіяльності суспільства. Оскільки право являє собою головний соціальний регулятор відносин, що складаються між відповідними суб'єктами, то й належне, правильне та однакове застосування правових норм слід вважати основним завданням всіх учасників правовідносин.

Не будуть виключенням з цього правила й земельні відносини, що також врегульовані нормами права, і практика правозастосування в яких, на жаль, неоднозначна. Проте, саме земельне законодавство на сьогодні викликає як у практикуючих юристів, так і у суб'єктів земельних правовідносин значну кількість запитань, відповіді на які, на жаль, знайти дуже важко.

Причиною тому цілком можливо вважати наявність норм матеріального земельного права, до яких законодавцем не передбачено процедури виконання. Виникає питання, до чого це призводить. Якщо звернутися до загальної теорії права, то існує твердження, відповідно до якого матеріальна норма встановлює певне правило поведінки, заборону або дозвіл на виконання різного роду дій, визначає конкретне поняття, катего-